

Rapport 6284

DORPSSTRAAT 224 TE SCHERPENZEEL

Dorpsstraat 224 te Scherpenzeel, gemeente Scherpenzeel

Een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek

[Redacted]

Colofon

ADC Rapport 6284

Dorpsstraat 224 te Scherpenzeel, gemeente Scherpenzeel

Een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek

Auteur: [REDACTED]

In opdracht van: Koppel Holding B.V.

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, 5 januari 2024

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

Status rapportage:

versie 1.0

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt

worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook

zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend

uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:

[REDACTED]

ISSN 1875-1067

ADC ArcheoProjecten

Nijverheidsweg-Noord 114

3812 PN Amersfoort

Tel. 033-299 81 81

E-mail info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding en administratieve gegevens	7
2 Bureauonderzoek	11
2.1 Doelstelling en vraagstelling	11
2.2 Methode	11
2.3 Resultaten	11
2.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie	37
3 Inventariserend Veldonderzoek	39
3.1 Verkennend booronderzoek: doel- en vraagstelling	39
3.2 Methode	39
3.3 Resultaten Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)	40
3.4 Conclusies	41
4 Aanbeveling	43
Literatuur	44
Geraadpleegde websites	45
Lijst van afbeeldingen en tabellen	46
Bijlagen	47

Tabel 1. Overzicht van de verschillende perioden.

Archeologische periode		Datering	Geologisch tijdperk	
Nieuwste tijd	C	1795	Holocene	Laat-Subatlanticum
Nieuwe tijd	B	1650		
	A	1500		
Middeleeuwen	Late Middeleeuwen B	1250		
	Late Middeleeuwen A	1050		
	Ottoons	900		
	Karolingisch	725		
	Merovingisch laat	525		
	Merovingisch vroeg	450		
	Laat	270		
Romeinse tijd	Midden	70 na Chr.		
	Vroeg	15 voor Chr.		
IJzertijd	Laat	250		Vroeg-Subatlanticum
	Midden	500		
	Vroeg	800		
Bronstijd	Laat	1100	Subatlanticum	
	Midden	1800		
	Vroeg	2000		
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850		
	Midden	4200		
	Vroeg	4900/5300		
Mesolithicum (Midden-Steentijd)	Laat	6450		Atlantikum
	Midden	8640		
	Vroeg	9700		
Prehistorie	Laat	12.500	Pleistocene	
	Jong B	16.000		
	Jong A	35.000		
	Midden	114.000		Weichselien
		126.000		
		236.000		Saalien II
		241.000		
		250.000		Saalien I
		322.000		
		336.000		Belvédère/Holsteinien
Paleolithicum (Oude Steentijd)	Oud	384.000		
		416.000		Glaciaal Holstienien
		463.000		
				Elsterien

Samenvatting

In opdracht van Koppel Holding B.V. heeft ADC ArcheoProjecten in november en december 2023 een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek uitgevoerd op de locatie Dorpsstraat 224 te Scherpenzeel. De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen sloop van de bestaande bebouwing gevolgd door de nieuwbouw van een appartementencomplex. Hiervoor is de aanvraag van een omgevingsvergunning noodzakelijk.

Op basis van het bureauonderzoek is een gespecificeerde verwachting opgesteld. Uit de geraadpleegde aardwetenschappelijke bronnen blijkt dat het plangebied in de Gelderse Vallei ligt waar dekzandruggen voorkomen. Vanwege de ligging aan de voet van een dekzandrug geldt een middelhoge verwachting voor resten van jager-verzamelaars uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum. Dergelijke vindplaatsen bestaan uit kleine jachtkampen en manifesteren zich als strooiingen van (bewerkt) vuursteen en houtskool en grondsporen in de vorm van haardkuilen. Omdat dergelijke resten relatief ondiep in de bodem aanwezig zijn is de kans groot, gezien de aanwezigheid van bebouwing en daaraan gerelateerde verstoring, dat deze verstoord zijn.

De relatief natte omstandigheden maakten het onderzoeksgebied vanaf het Neolithicum of de Vroege Bronstijd minder geschikt voor bewoning. Mogelijk raakte het zelfs overgroeid met veen, maar hierover bestaat geen zekerheid. De kans op de aanwezigheid van archeologische resten uit deze perioden wordt dan ook klein geacht.

Vanaf de 12^e-13^e eeuw werd de Gelderse Vallei vanaf de randen en de hoger gelegen dekzandruggen ontgonnen en werden nederzettingen gesticht. In deze periode ontstond ook de nederzetting Scherpenzeel. Het plangebied bevindt zich in de historische kern en kende op basis van het minuutplan reeds in het begin van 19^e eeuw (of mogelijk eerder) bebouwing in de vorm van een woonhuis. Op grond hiervan moet rekening worden gehouden met archeologische resten uit de Late Middeleeuwen (vanaf de 13^e eeuw) en de Nieuwe tijd. Eventuele resten zullen bestaan uit overblijfselen van funderingen, uitbraaksleuven, afvalkuilen en omgewerkte en/of opgebrachte lagen waarin losse vondsten aanwezig zijn. De resten kunnen bij de aanleg van de huidige bebouwing (deels) zijn verstoord.

Teneinde de in het bovenstaande beschreven verwachting te toetsen en aan te vullen is in het plangebied een verkennend booronderzoek uitgevoerd. Daarbij is vastgesteld dat de natuurlijke ondergrond uit dekzand (Formatie van Bortel, Laagpakket van Wierden) bestaat. Het onverstoorde dekzand gaat op een diepte variërend van 75 tot 100 cm -mv via een scherpe grens over in een uit matig humeus zand bestaande bovengrond die brokken recent puin, plastic en plantenresten bevat.

In de top van het dekzand zijn geen sporen van bodemvorming (podzolering) aangetroffen. De middelhoge verwachting voor resten uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum dient daarom naar een lage verwachting te worden bijgesteld. Het verkennend booronderzoek heeft geen aanwijzingen opgeleverd voor resten uit de Late Middeleeuwen (vanaf de 13^e eeuw) en de Nieuwe tijd. Weliswaar is een omgewerkt pakket aangetroffen, maar is dit op basis van het aanwezige vondstmateriaal als (sub)recent te interpreteren. De hoge verwachting voor resten uit de uit de Late Middeleeuwen (vanaf de 13^e eeuw) en de Nieuwe tijd dient daarom naar eveneens een lage verwachting te worden bijgesteld.

ADC ArcheoProjecten adviseert om het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is altijd mogelijk dat tijdens grondwerkzaamheden onverwacht archeologische vondsten aan het licht komen. Het verdient daarom aanbeveling om de uitvoerder van de grondwerkzaamheden te wijzen op de plicht deze zogenoemde toevalsvondsten te melden bij de bevoegde overheid, zo-als aangegeven in artikel 5.10 en 5.11 van de Erfgoedwet. De melding dient behalve bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) tevens plaats te vinden bij de gemeente Scherpenzeel.

Wij wijzen erop dat de bevoegde overheid op basis van dit rapport een selectiebesluit neemt. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

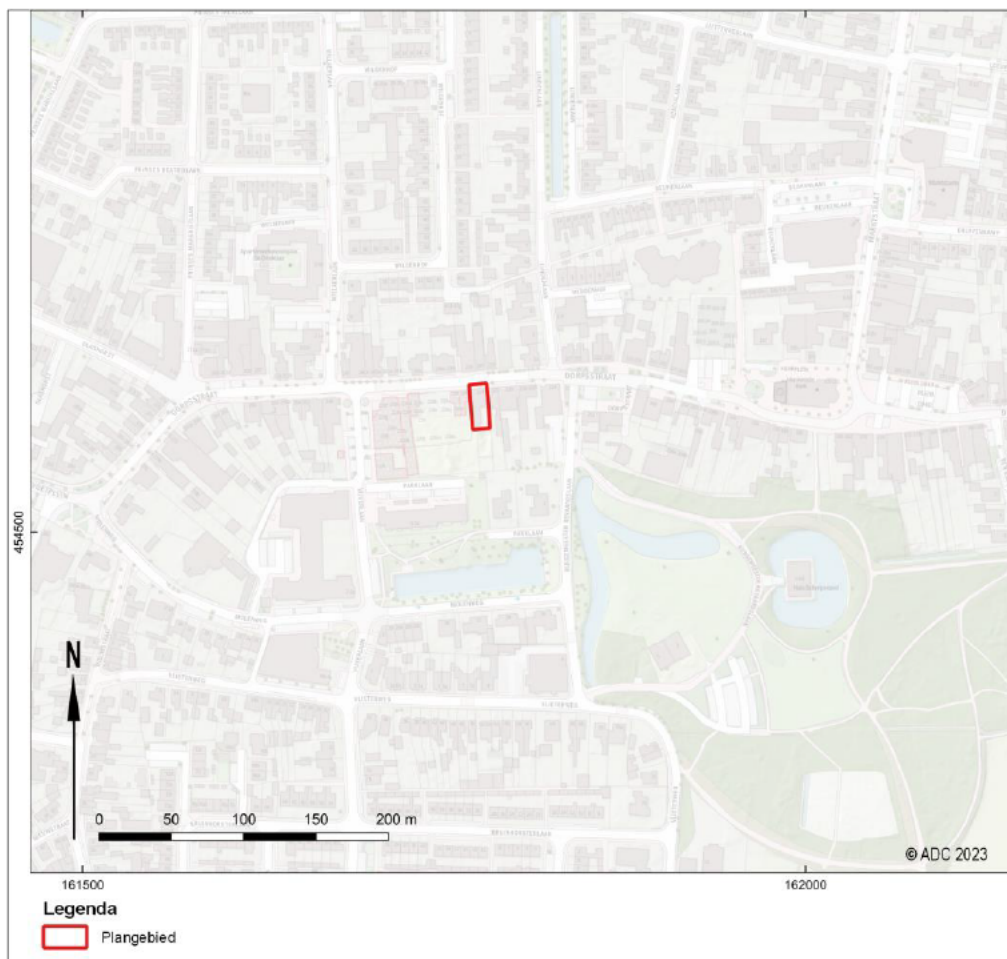

Afb. 1. Locatie van het plangebied.

1 Inleiding en administratieve gegevens

In opdracht van Koppel Holding B.V. heeft ADC ArcheoProjecten in november en december 2023 een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek uitgevoerd op de locatie Dorpsstraat 224 te Scherpenzeel (afb. 1, afb. 2 en afb. 3).

Afb. 2. Detailkaart van het plangebied.

Afb. 3. Het plangebied op de actuele luchtfoto (PDOK)

De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen sloop van de bestaande bebouwing gevolgd door de nieuwbouw van een appartementen complex. Hiervoor is de aanvraag van een omgevingsvergunning noodzakelijk.

Sinds 1 juli 2016 is de Erfgoedwet in werking getreden en is de Monumentenwet 1988 komen te vervallen. De bepalingen van een deel van de Monumentenwet zijn opgenomen in de Erfgoedwet. Het deel dat betrekking heeft op de besluitvorming in de fysieke leefomgeving gaat over naar de toekomstige Omgevingswet. Vooruitlopend op de datum van ingang van de Omgevingswet zijn deze artikelen te vinden in het Overgangsrecht in de Erfgoedwet, waar ze ongewijzigd van toepassing blijven zolang de Omgevingswet nog niet van kracht is.

Op grond van de Erfgoedwet moeten archeologische (verwachtings)waarden gewaarborgd zijn in het bestemmingsplan. In het vigerende bestemmingsplan Centrum, dat op 27 juli 2013 door de gemeente Scherpenzeel is vastgesteld, heeft het plangebied de dubbelstemming Waarde Archeologie 1.¹ Volgens de hieraan gekoppelde bestemmingsregels is dit gebied mede bestemd voor de bescherming van de ter plaatse verwachte archeologische waarden. Hier mag met enkele uitzonderingen niet gebouwd worden zonder archeologisch onderzoek. Als het grondoppervlak van het desbetreffende plangebied kleiner is dan 100 m² en ondieper dan 0,5 onder maaiveld is, of als het bouwwerk dezelfde afmetingen en funderingsdiepte behoudt hoeft er geen archeologisch onderzoek plaats te vinden.

¹ <https://www.ruimtelijkeplannen.nl/>

Omdat de voorgenomen plannen deze vrijstellingsgrenzen overschrijden, dient de initiatiefnemer een rapport te overleggen waarin naar oordeel van de bevoegde overheid de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld. In het kader van dit proces heeft het in dit rapport beschreven onderzoek plaatsgevonden.

In Nederland dient het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied te gebeuren conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1). Gemeenten kunnen hierop aanvullende uitvoeringskaders vaststellen. De gemeente Scherpenzeel heeft voor zover bekend geen aanvullende uitvoeringskaders vastgesteld voor het uitvoeren van archeologisch vooronderzoek binnen het plangebied, noch zijn deze voor dit project afzonderlijk opgesteld. Voor dit onderzoek zijn daarom de protocollen van de vigerende KNA gevolgd.

De volgende administratieve gegevens zijn van toepassing:

opdrachtgever:	Koppel Holding B.V. Contactpersoon: [REDACTED] Dorpsstraat 198 3925 KH Scherpenzeel Tel.: 0621880414 E-mail: [REDACTED].nl
fasen AMZ-cyclus:	Een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek
aanleiding:	nieuwbouw
locatie:	Dorpsstraat 224
plaats:	Scherpenzeel
gemeente:	Scherpenzeel
provincie:	Gelderland
kadastrale gegevens:	Gemeente Scherpenzeel sectie D nummer 5057
kaartblad:	32G
oppervlakte plangebied:	620 m ²
coördinaten:	161767,454602 (NW) 161780,454603 (NO) 161770,454571 (ZW) 161782,454572 (ZO)
bevoegde overheid met contactgegevens:	Gemeente Scherpenzeel Postbus 100 3925 ZJ Scherpenzeel
deskundige namens de bevoegde overheid met contactgegevens:	[REDACTED] (regio-archeoloog Barneveld, Scherpenzeel en Wageningen) [REDACTED]
goedkeuring rapport door bevoegde overheid:	nog niet bekend
Archis-zaaknummer:	5485501100
ADC-projectcode:	001631
auteurs:	[REDACTED]
Projectmedewerker(s):	[REDACTED]
autorisatie:	[REDACTED]
periode van uitvoering:	november en december 2023
beheer en plaats documentatie:	ADC ArcheoProjecten bv, Amersfoort

2 Bureauonderzoek

2.1 Doelstelling en vraagstelling

Het bureauonderzoek vormt de eerste stap in het vaststellen van de archeologische waarde van het gebied. Het doel van bureauonderzoek is het aan de hand van bestaande bronnen verwerven van informatie over bekende en/of verwachte archeologische waarden in het plangebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde, archeologische verwachting.

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- *Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?*
- *Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*

2.2 Methode

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1 Landbodems, protocol 4002 Bureauonderzoek.

Tijdens het bureauonderzoek worden diverse bronnen geraadpleegd, wat leidt tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. De gespecificeerde verwachting kan worden beschouwd als de conclusie van het bureauonderzoek, omdat hierin wordt aangegeven of archeologische waarden in het plangebied worden verwacht. Als dit het geval is, zal zo mogelijk de aard, de omvang, de diepteligging en de datering van deze waarden worden beschreven. Indien relevant zal de omvang worden weergegeven op een kaart.

2.3 Resultaten

2.3.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied, beschrijving huidig gebruik en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik

Het plangebied is gelegen in dorpskern van Scherpenzeel en wordt begrensd door de Dorpsweg in het noorden, bebouwing en een bouwterrein in het westen en zuiden een bebouwing en tuinen in het oosten. Het plangebied heeft een omvang van circa 620 m². Het plangebied is gedeeltelijk bebouwd met een woonhuis. Op basis van bouwtekeningen wordt geconcludeerd dat voor de fundering poeren zijn gebruikt en dat deze tot circa 80 cm -mv zijn aangelegd. De bebouwing is op basis van de Basisadministratie Adressen en Gebouwen (BAG) gerealiseerd in 1940.² Op basis van bouwtekeningen is de bebouwing uitgebreid met een werkplaats (datum onbekend) en een serre in 1984.

Op basis van de opgevraagde gegevens met betrekking tot de milieuhygiënische situatie in het plangebied kan worden geconcludeerd dat in de bovengrond lichte verontreinigingen met koper, kwik, lood, zink, minerale olie en PAK aanwezig zijn, maar aanvullend onderzoek hiervoor niet nodig is. Er is geen asbest aangetoond.

In het kader van het onderzoek zijn gegevens met betrekking tot de aanwezigheid van ondergrondse kabels en leidingen opgevraagd bij het KLIC. Uit de ontvangen gegevens blijkt dat in het gebied waar zich nog geen bebouwing bevindt, maar wel nieuwe bebouwing gepland wordt geen leidingen aanwezig zijn.

Van het plangebied zelf zijn onvoldoende archeologische en aardkundige gegevens beschikbaar om een uitspraak te kunnen doen over de archeologische verwachting. Daarom zijn tevens gegevens betrokken uit de directe omgeving, waarmee het onderzoeksgebied kan worden gedefinieerd als het gebied binnen een straal van circa 250 m rondom het plangebied. De begrenzing van deze zone is gebaseerd op het gegeven dat hierbinnen sprake is van voldoende

² <https://bagviewer.kadaster.nl/>

informatie om een uitspraak te doen over de archeologische verwachting die representatief is voor het plangebied.

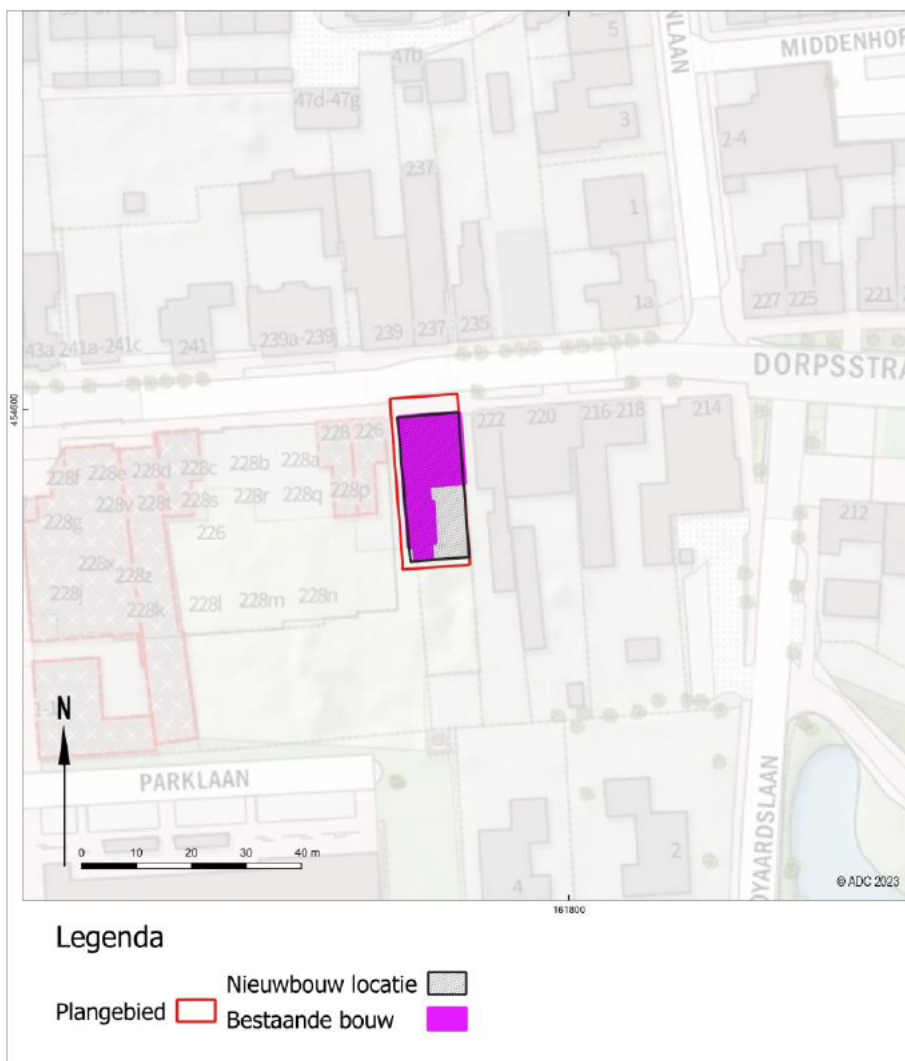
In het plangebied zijn de volgende ingrepen gepland:

Tabel 2. Overzicht geplande ingrepen.

aard ingreep:	Bouw appartementencomplex
funderingsconstructie:	Nog onbekend
onderkeldering:	Nee
diepte bodemverstoring:	Waarschijnlijk circa 80 tot 100 cm -mv
oppervlakte bodemverstoring:	286 m ²
verwachte wijziging grondwaterstand:	Niet bekend
locatie toekomstige ondergrondse infrastructuur:	Nog onbekend
locatie toekomstige verharding en bovengrondse infrastructuur:	Nog onbekend

Afb. 4. Vooraanzicht van de geplande nieuwbouw (tekening verkregen van opdrachtgever)

Afb. 5. Het plangebied met de geplande nieuwbouw over de bestaande bouw

De consequentie van de voorgenomen ontwikkeling kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

2.3.2 Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden

De volgende aardwetenschappelijke informatie is bekend van het plangebied:

Tabel 3. Aardwetenschappelijke informatie in het plangebied

Bron	Informatie
Geologische kaart 2021 ³	Formatie van Bortel Laagpakket van Wierden; dekzand en overige periglaciale afzettingen (kaartcode BX2)
Geomorfologische kaart ⁴	Niet gekarteerd, omliggende eenheden zjn dekzandrug (kaartcode B53) en vlakte van ten dele verspoelde dekzanden of löss
Bodemkaart ⁵	Niet gekarteerd, omliggende eenheden zjn Laarpodzolgronden en beekerdgronden

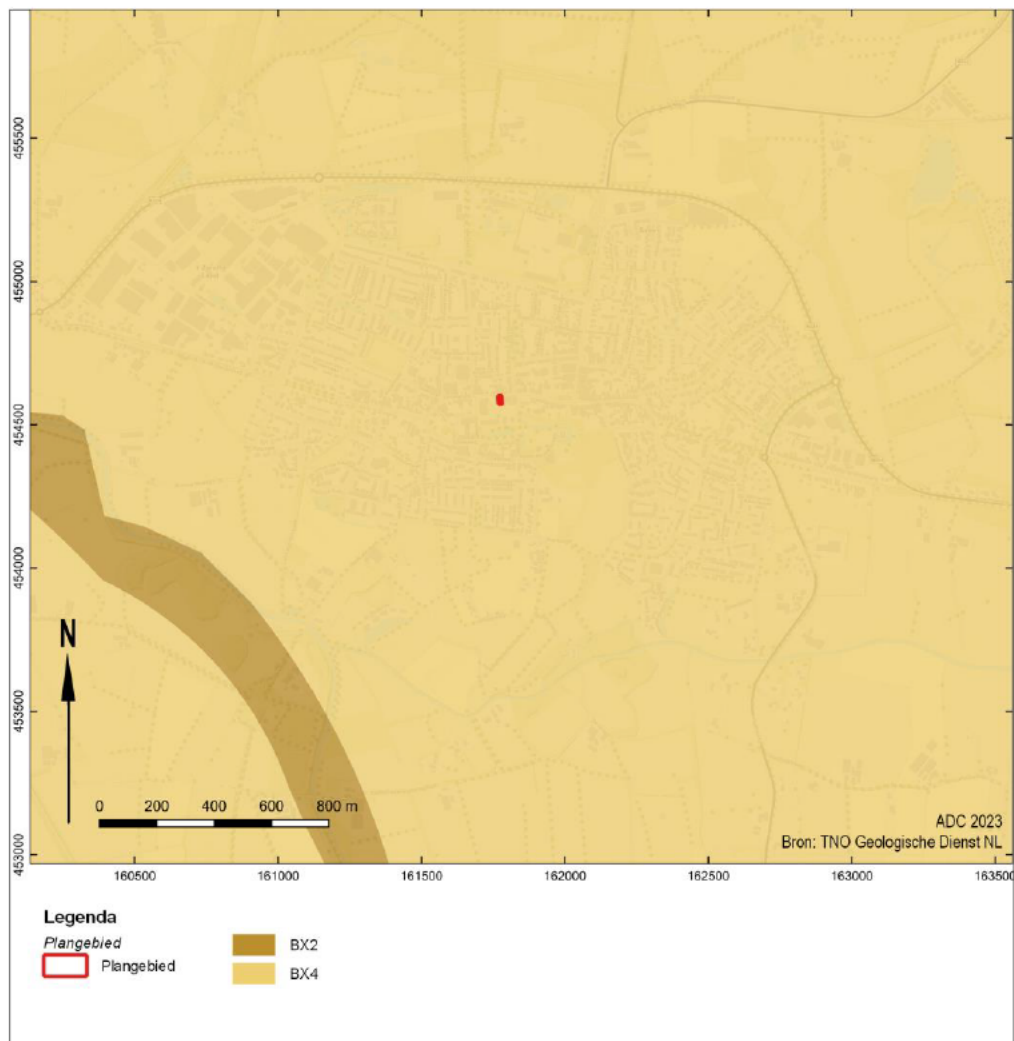
³ <https://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen>

⁴ BRO 2023.

⁵ BRO 2023.

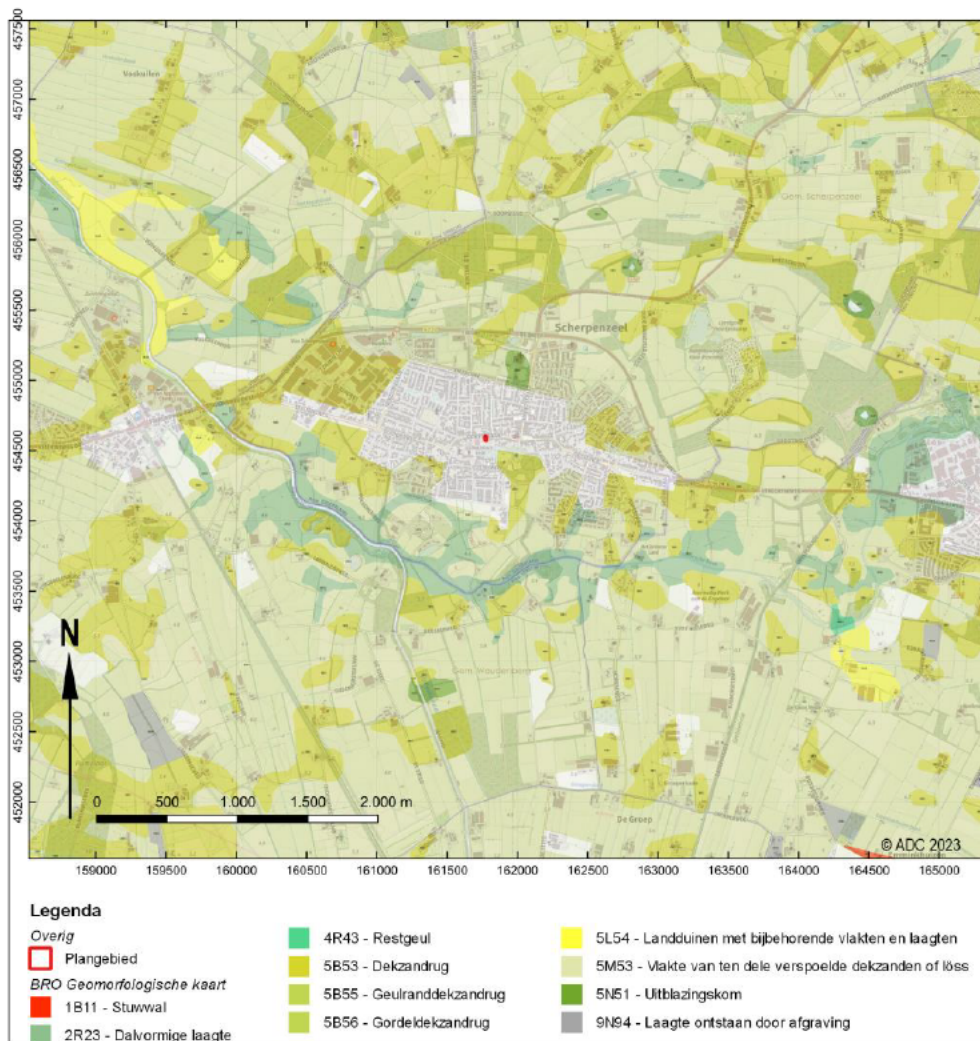
Bron	Informatie
Paleogeografische ontwikkeling ⁶	pleistoceen zandgebied met veengebied van 500 v.Chr tot 1250 n.Chr
Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN4) ⁷	5,85 +NAP

Afb. 6. Het plangebied op de geologische kaart 2021 (DINOloket.nl)

⁶ Vos et al. 2018.

⁷ ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer.

Afb. 7. De geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000 (BRO 2023)

Geologie en geomorfologie

Het plangebied ligt in de Gelderse Vallei, een gebied dat in de voorlaatste ijstijd, het Saalien (370.000 tot 130.000 jaar geleden), door het landijs is gevormd. Door het landijs werden delen van de aanwezige grindhoudende, grofzandige ondergrond opgestuwd tot stuwwalcomplexen en werd ter plaatse van de huidige Gelderse Vallei een diep glaciaal bekken uitgesleten. In de daarop volgende perioden, het Eemien (130.000 tot 115.000 jaar geleden) en het Weichselien (115.000 tot 10.000 jaar geleden), is dit bekken grotendeels opgevuld met meersedimenten.⁸

Het bovenste deel van de ondergrond wordt gevormd door smeltwaterafzettingen en dekzand (Laagpakket van Wierden binnen de Bostel Formatie) uit de laatste ijstijd, het Weichselien. Gedurende deze zeer koude periode was Nederland niet door landijs bedekt. Tijdens droge perioden vonden op grote schaal zandverstuivingen plaats. Het zand werd opgenomen door de wind en elders weer afgezet in de vorm van dekzand, dat het bekken grotendeels opvulde. Het pakket heeft hier een dikte van 10 tot 20 m.⁹ Als gevolg van de permanent bevroren ondergrond kon neerslag- en smeltwater niet in de bodem wegzakken. Hierdoor vond echter ook veel erosie van dekzandafzettingen plaats. Het dekzand dat in de Gelderse Vallei aan de oppervlakte ligt heeft een door de overwegend westelijk wind, sterk asymmetrisch reliëf in de vorm van paraboolvormige

⁸ Berendsen 2004.

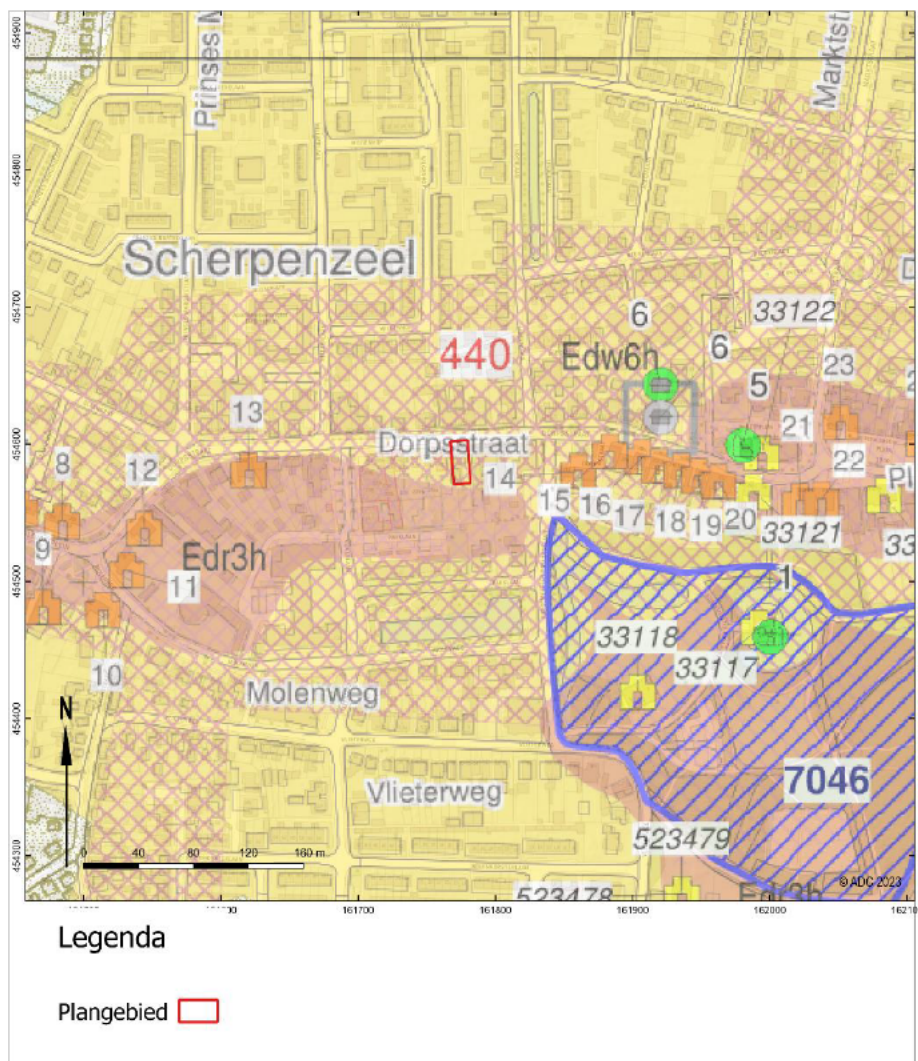
⁹ Berendsen 2008.

dekzandruggen en -koppen. Ze bestaan uit in het Laat-Weichselien gevormd 'Jong Dekzand'. Ze verheffen zich over het algemeen één tot enkele meters boven hun omgeving.

Tijdens het Holoceen steeg de temperatuur. Hierdoor nam de vegetatie toe en werd het zacht glooiende dekzandrelief gefixeerd. Door kwelwater vanuit de stuwwallen ontstonden beken. Als gevolg van de slechte afwatering, die werd veroorzaakt door het onregelmatige dekzandrelief, steeg de grondwaterspiegel en trad in de lagere delen veenvorming op. Op basis van paleogeografische reconstructie van Vos (2018) moet tussen 500 v.Chr. en 800 n.Chr. sprake zijn geweest van veenbedekking (afb. 12). Deze reconstructie is echter grofschalig, waardoor de situatie op lokaal niveau kan afwijken. Vanaf de Late Middeleeuwen werd de Gelderse Vallei vanaf de randen en de hoger gelegen dekzandruggen ontgonnen. Als gevolg van ontwatering verdroogde het veenoppervlak en is het als gevolg van oxidatie vandaag de dag vrijwel overal verdwenen.

Op de geomorfologische kaart is het plangebied niet gekarteerd, in de omgeving komen een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden en dekzandruggen voor (afb. 7). Op de archeologische landschappenkaart van de gemeente Scherpenzeel (afb. 8) is te zien dat het plangebied geheel op dekzandwelingen ligt (code Edw6h). Vlak ten zuiden van het plangebied bevindt zich een dekzandrug (code Edr3h). Deze verhoging van het landschap is ook te zien op de AHN kaart (afb. 11), zijn in de omgeving. In het plangebied ligt het maaiveld tussen 6,1 en 6,4 m + NAP (afb. 11).

Afb. 8. Het plangebied op de archeologische landschappenkaart (RAAP¹⁰)

¹⁰ Raap 2009

legenda

archeologische vindplaatsen

voor exacte locatie vindplaats bij clusters: zie coördinaten in catalogus

periode

- Nieuwe tijd
- Late Middeleeuwen
- Romeinse tijd
- Neolithicum
- Mesolithicum
- onbekend
- eindperiode, vindplaatstype
- beginperiode

vindplaatstype

- nederzetting algemeen
- huisplaats onverhoogd
- versterkt gebouw
- kerk
- veekraal/schaapskooi
- losse vondst
- onbekend

102 catalogusnummer (bijlage 1)

geomorfologie

- Eda1p dekzandruggen en -koppen met een plaggendeek
- Edr3x relatief hoge dekzandruggen en -koppen
- Edr3h dekzandruggen en -koppen
- Edw6h dekzandwelingen
- Edv9e dekzandvlakten of -laagten

terreinen op de archeologische monumentenkaart (AMK)

- terrein van hoge archeologische waarde

7046 AMK-nummer (bijlage 2)

onderzoeksmeldingen

- booronderzoek
- onbekend

23132 onderzoeksmeldingsnummer (bijlage 5)

historische structuren

- rijksmonument
- 33119 monumentnummer (bijlage 3)
- gemeentelijk monument
- 15 monumentnummer (bijlage 4)
- historische dorpskernen

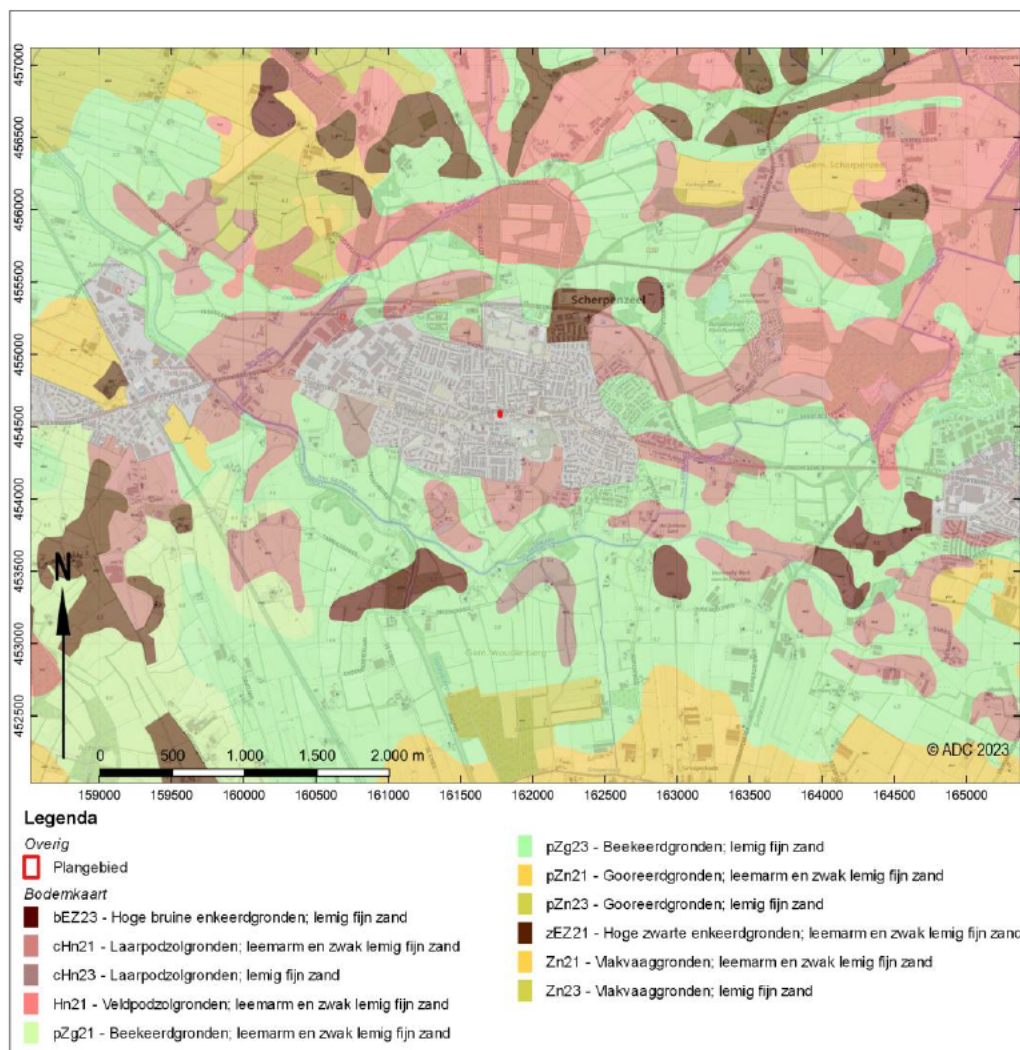
overig

- diepe verstoringen en afgravingen
- grens gemeente Scherpenzeel

R A A P
2013

Afb. 9. Legenda bij Afb. 8

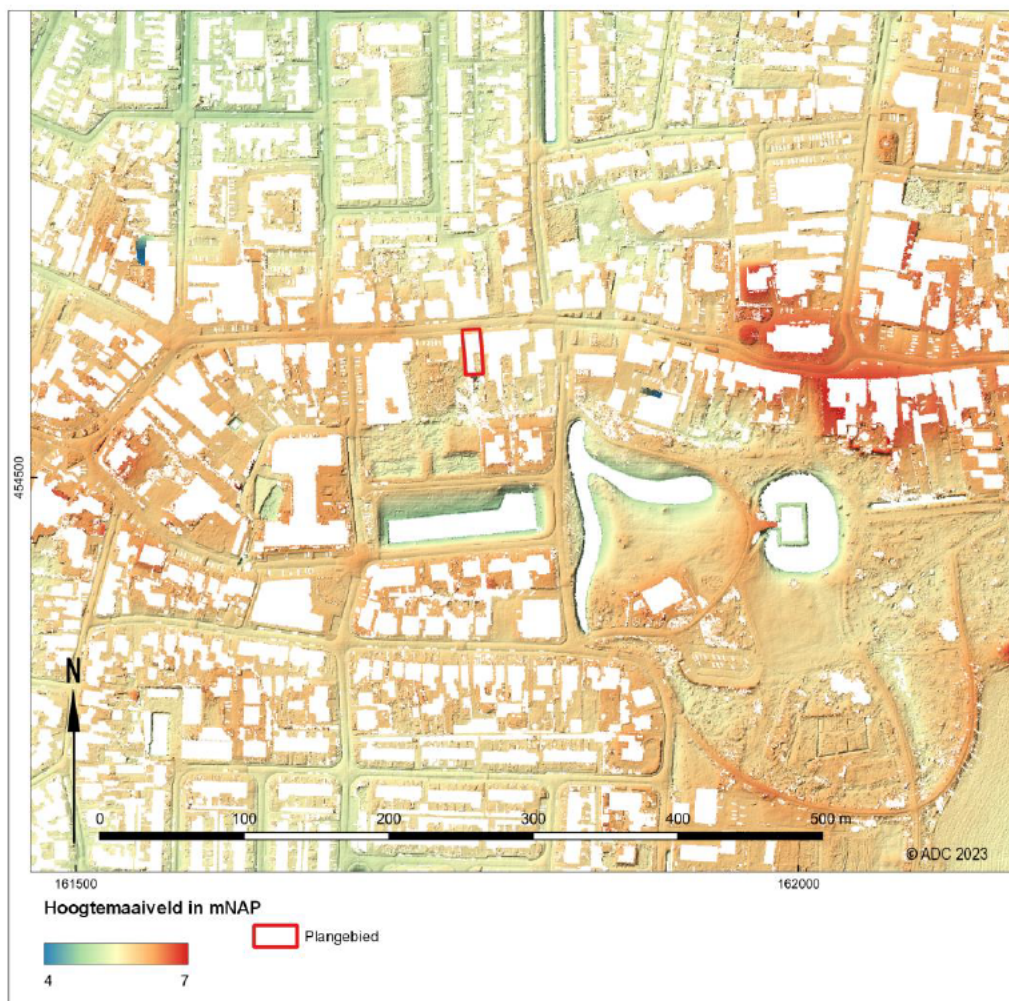
Afb. 10. Het plangebied op de Bodemkaart (BRO 2023)

Bodemkunde

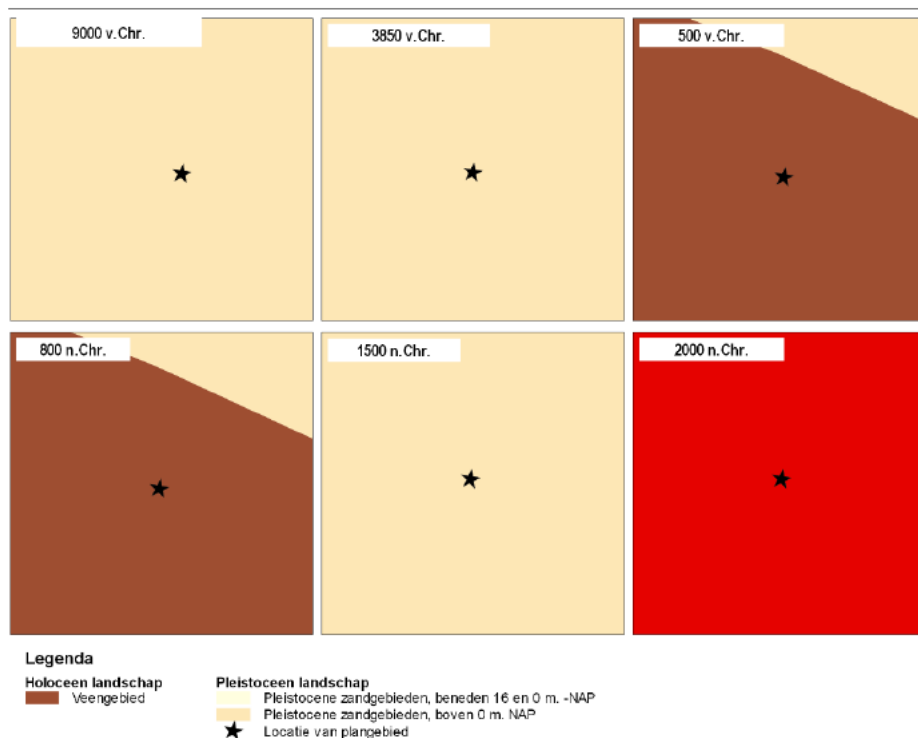
Op de BRO Bodemkaart (SGM) 1:50.000 is het plangebied niet gekarteerd in verband met de ligging binnen de bebouwde kom. In de omgeving van het plangebied komen laarpodzolgronden en beekeerdgronden voor (afb. 10).

Beekeerdgronden worden gekenmerkt door een zwarte, wat roestige bovengrond. Deze heeft onder natuurlijke omstandigheden een dikte van 15 tot 30 cm. In geval van een cultuurdek bedraagt de dikte gewoonlijk 30 tot 50 cm. De ondergrond bestaat uit grijs, roestig zand. De diepere ondergrond is als gevolg van de permanente ligging onder de grondwaterspiegel blauwachtig grijs. Landschappelijk liggen beekeerdgronden in de relatief laagst gelegen terreindelen.

Laarpodzolgronden zijn podzolgronden waar voor een significante periode de grond continu of periodiek verzadigd was. De A-horizont is doorgaans 30 tot 50 cm en de B-horizont bestaat uit ingespoelde humus.

Afb. 11. Het plangebied op een hoogtebeeld van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN3 0,5 DTM)

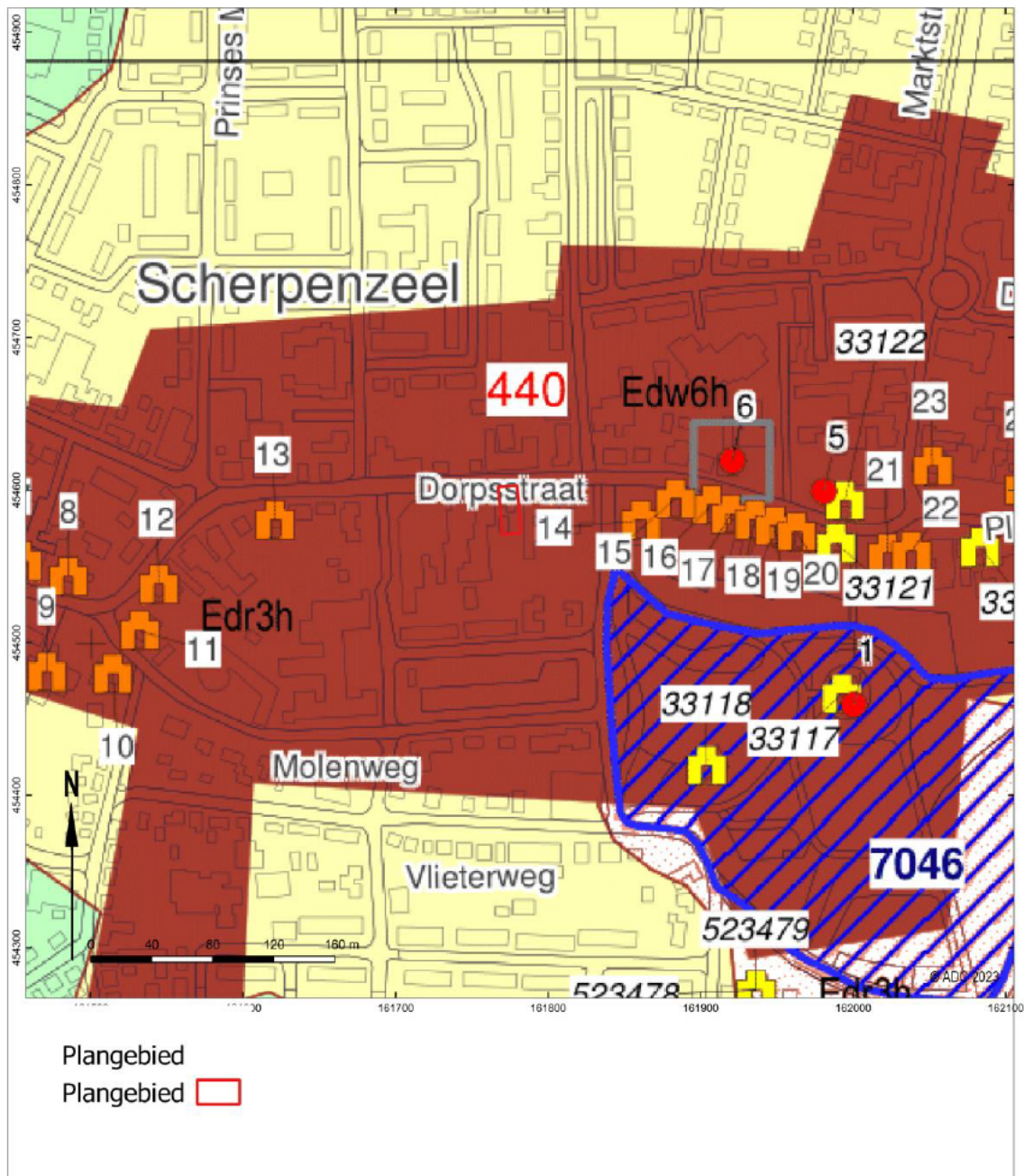

Afb. 12. De paleogeografische ontwikkeling in het plangebied (Vos et al. 2018) van 9000 v.Chr. tot en met 2000 n.Chr.

2.3.3 Beschrijving van bekende archeologische waarden

Het plangebied ligt in een gebied waar een gemeentelijk archeologisch beleid is vastgesteld. Op grond van dit beleid valt het plangebied in een zone met een hoge verwachting.¹¹ Dit is omdat het plangebied midden in de historische dorpskern van Scherpenzeel en naast het landgoed van Huys Scherpenzeel ligt. Ook ligt het plangebied nabij een dekzandrug. Dekzandruggen waren aantrekkelijk voor bewoning vanwege de als gevolg van de hogere ligging en drogere omstandigheden. Dit veranderde vanaf het Neolithicum door toenemende algehele vernatting van het landschap.

¹¹ Van Oosterhout 2009.

Afb. 13. Het plangebied op de archeologische waarden- en verwachtingskaart (RAAP)

legenda

archeologische verwachting

 hoog

 historische dorpskern: hoog

 middelmatig

 attentiezone rond vindplaats: middelmatig

 laag

 geen

beleidsadvies

Archeologisch onderzoek noodzakelijk in plangebieden groter dan 250 m² bij bodemingrepen dieper dan 30 cm.

Archeologisch onderzoek noodzakelijk in plangebieden groter dan 100 m² bij bodemingrepen dieper dan 30 cm.

Archeologisch onderzoek noodzakelijk in plangebieden groter dan 1000 m² bij bodemingrepen dieper dan 30 cm.

Archeologisch onderzoek noodzakelijk in plangebieden groter dan 1000 m² bij bodemingrepen dieper dan 30 cm.

Archeologisch onderzoek noodzakelijk in plangebieden groter dan 10.000 m² bij bodemingrepen dieper dan 30 cm.

Vrijstelling voor archeologisch onderzoek

overige eenheden

terreinen op de archeologische monumentenkaart (AMK)

 terrein van hoge archeologische waarde

Archeologisch onderzoek noodzakelijk in plangebieden groter dan 0 m² bij bodemingrepen dieper dan 30 cm.

7046 AMK-nummer (bijlage 2)

onderzoeksmeldingen

 booronderzoek

 onbekend

23132 onderzoeksmeldingsnummer (bijlage 5)

opbouw kaartcodes

Eda1p dekzandruggen en -koppen met een plaggendeck

Edr3x relatief hoge dekzandruggen en -koppen

Edr3h dekzandruggen en -koppen

Edw6h dekzandwelvingen

Edv9e dekzandvlakten of -laagten

overig

 archeologische vindplaats

32 catalogusnummer (bijlage 1)

 rijksmonument

33119 monumentnummer (bijlage 3)

 gemeentelijk monument

15 monumentnummer (bijlage 4)

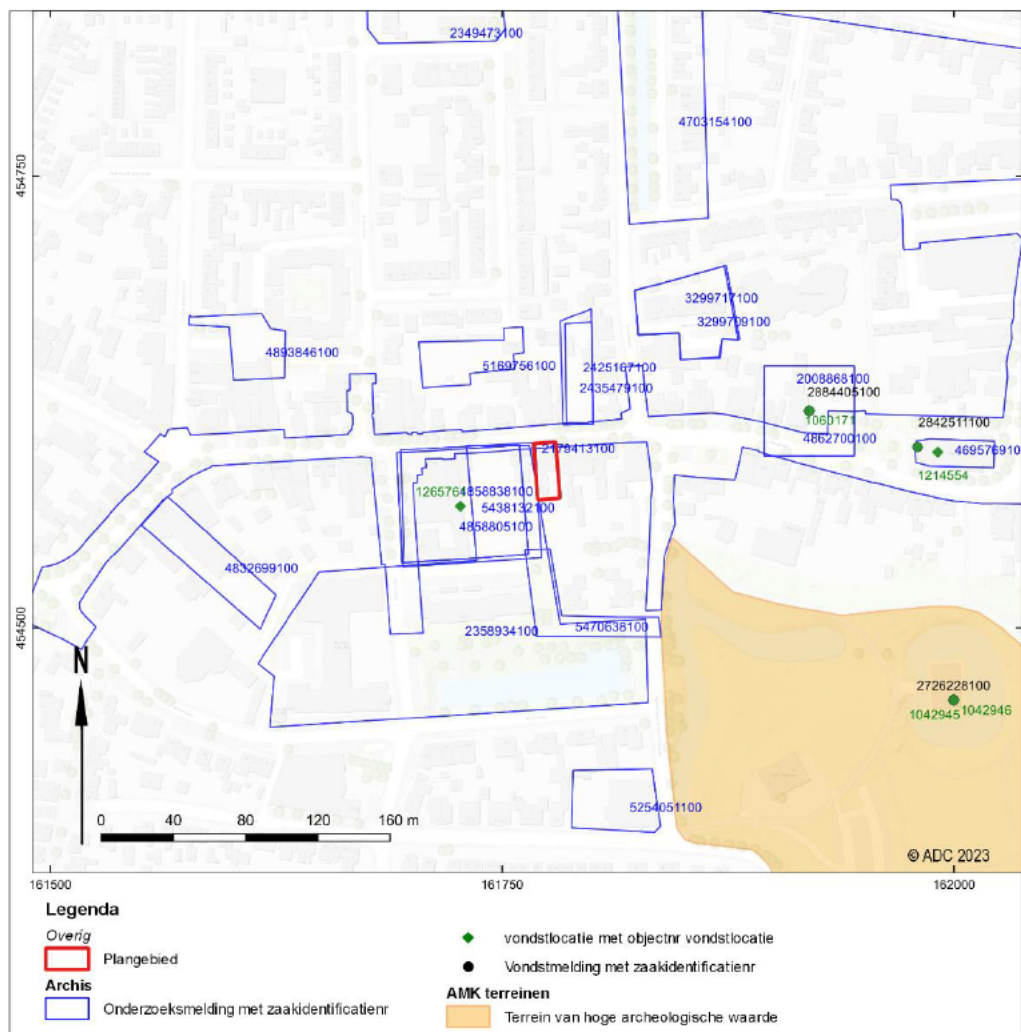
 grens gemeente Scherpenzeel

R A A P
2013

Afb. 14. Legenda van afb. 13

Binnen het onderzoeksgebied bevindt zich een terrein van hoge archeologische waarde (tabel 4, afb. 15.). Het betreft de resten van Huys Scherpenzeel met omliggend terrein. Het is gesticht in de 14^e eeuw als woontoren en is in 1857 verbouwd tot het gebouw dat er vandaag nog staat. Het is de neogotische stijl gebouwd. Binnen het terrein bevinden zich diverse (gebouwde) rijksmonumenten.

Afb. 15. Het plangebied op de AMK met onderzoeksmeldingen en vondstlocaties indien van toepassing uit Archis3.1 (RCE 2023).

Tabel 4. Archeologische monument in het onderzoeksgebied

AMK-terrein	Omschrijving	Datering	Opmerking
7046	Havezathe/ridderhofstad (Nieuwe tijd), Kasteel (Middeleeuwen laat)	LME/NT	Huys Scherpenseel

In het Archeologisch Informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Archis3.1, staan binnen het onderzoeksgebied enkele vondstlocaties en diverse archeologische onderzoeken geregistreerd (tabel 5 en tabel 6).

Tabel 5. Archeologische vondstlocaties in het onderzoeksgebied

Archis 3.1 zaakidentificatie	Archis3.1 vondstlocatie	Omschrijving	Datering
4858805100		Fragmenten gebruiksaardewerk en kleipijp	Nieuwe tijd
4695769100		Menselijk bot, keramiek en bouw aardewerk	Late Middeleeuwen A t/m Nieuwe tijd
2842511100		Graniet en tefriet maalsteen	Late Middeleeuwen
2884405100		Fundamenten (zie ook Archis 3 zaakidentificatie 2008868100)	Nieuwe tijd

Tabel 6. Archeologische onderzoeken uitgevoerd in het onderzoeksgebied

Archis 3 zaakidentificatie	Soort onderzoek	Resultaat	Advies
4862700100	bureauonderzoek	Onderzoek in het kader van de vervanging van het riool. Mogelijk nog deels intacte bodem en mogelijke archeologische resten	Verkennd booronderzoek en archeologische begeleiding
2358934100	bureauonderzoek	In het gebied kunnen resten uit het Paleolithicum, Mesolithicum, de Middeleeuwen en Nieuwe tijd voorkomen.	Verkennd onderzoek
5254051100	bureauonderzoek met verkennd booronderzoek	Geen indicatoren voor vindplaats gevonden bij boringen, wel uit bureauonderzoek gebleken resten historische bebouwing	Archeologische begeleiding
2179413100	bureauonderzoek	onderzoek heeft betrekking op de beleidsadvieskaart	Niet van toepassing
4893846100	bureauonderzoek en IVO-O, karterend booronderzoek	BO – middelhoge tot hoge verwachting Bij de boringen zijn geen archeologische resten of indicatoren die wijzen op de aanwezigheid van een vindplaats gevonden	Geen nader onderzoek
4832699100	booronderzoek	Tot in C-horizont verstoord	Nog niet bekend, alleen eerste bevindingen gemeld
5169756100	bureauonderzoek en IVO-O, verkennd booronderzoek	onder een ophoogdek van ca 75 cm zit een C-horizont (bekeerdersgrond)	Nog niet bekend, alleen eerste bevindingen gemeld
2435479100	IVO-P	Resten van NT C, grotendeels verstorings	Geen nader onderzoek
2425167100	bureauonderzoek	Hoge verwachting voor resten uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd vanwege de ligging binnen de dorpskern	Proefsleuvenonderzoek (zie 2435479100)
3299717100	bureauonderzoek met booronderzoek	Middelhoge verwachting LME en NT 100 cm -mv verstoord, 30 cm in de C geen indicatoren gevonden	Geen nader onderzoek
3299709100	bureauonderzoek met booronderzoek	Middelhoge verwachting LME en NT 100 cm -mv verstoord, 30 cm in de C geen indicatoren gevonden	Geen nader onderzoek
2008868100	"proefopgraving"	Omgeving NH kerkgebouw (zie Archis 3 zaakidentificatie 2884405100)	Niet van toepassing
4695769100	IVO-P begeleiding	Gedeeltelijk verstoord, losse menselijke skeletresten Fundamenten van oudere fasen van de kerk, een grafkelder van de bewoners van huize	Resten in context behoudens waardig

Archis 3 zaakidentificatie	Soort onderzoek	Resultaat	Advies
		Scherpenzeel en begravingen in het schip, de noordelijke zijbeuk en koor van de kerk	
4703154100	booronderzoek	Verstoorde grond tot in de C-horizont en geen archeologische indicatoren	Geen nader onderzoek

Tabel 7. Gebouwde rijksmonumenten in het onderzoeksgebied

Gebouwd monument	Omschrijving	Adres	Coördinaten
33122	Herv. kerk	Kerkplein 189 en 191	162002,454596
512082	Poorthuis of dienstbewoning Huis Scherpenzeel	Dorpsstraat 186	161996,454566
512081	Historische tuin- en parkaanleg Huis Scherpenzeel	Burgemeester Royaardslaan 1	161895,454474
529296	Toegangsbrug Huis Scherpenzeel	Burgemeester Royaardslaan 1	161976,454467
512083	Koetshuis Huis Scherpenzeel	Burgemeester Royaardslaan 3 en 5	161906,454418

Uit eerdere onderzoeken blijkt dat in het onderzoeksgebied sprake is van een middelhoge tot hoge verwachting van archeologische resten in de bodem. Bij het booronderzoek op een naast het plangebied gelegen locatie is een grotendeels verstoord bodemprofiel vastgesteld. Vanwege de ligging binnen de historische dorpskern wordt de aanwezigheid van archeologische resten echter niet uitgesloten. Andere onderzoeken hebben geen archeologische resten of aanwijzingen hiervoor opgeleverd.

Het plangebied ligt midden in de historische kern van Scherpenzeel, binnen een straal van 250 m zit de hervormde kerk en enkele onderdelen van Huis Scherpenzeel, beiden rijksmonumenten. Ook zijn er enkele gemeentelijke monumenten hierbinnen te vinden.

2.3.4 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden

Tabel 8. Overzicht van de historische situatie

Bron	Jaartal	Historische situatie
Kadastrale minuut ¹²	1811-1832	Erf en woonhuis
Topografisch Militaire Kaart (TMK) ¹³	1839-1859	Erf en woonhuis
Bonnekaart ¹⁴	1872	Erf en woonhuis
Bonnekaart ¹⁵	1911	Erf en woonhuis
Topografische kaart ¹⁶	1933	Erf en woonhuis
Topografische kaart	1954	Erf en woonhuis
Topografische kaart	1962	Erf en woonhuis
Topografische kaart	1975	Erf en woonhuis
Topografische kaart	1986	Erf en woonhuis

¹² Beeldbank.cultureelerfgoed.nl; hisgis.nl

¹³ Wolters-Noordhof Atlasproducties 1990.

¹⁴ Topotijdreis.nl

¹⁵ Topotijdreis.nl

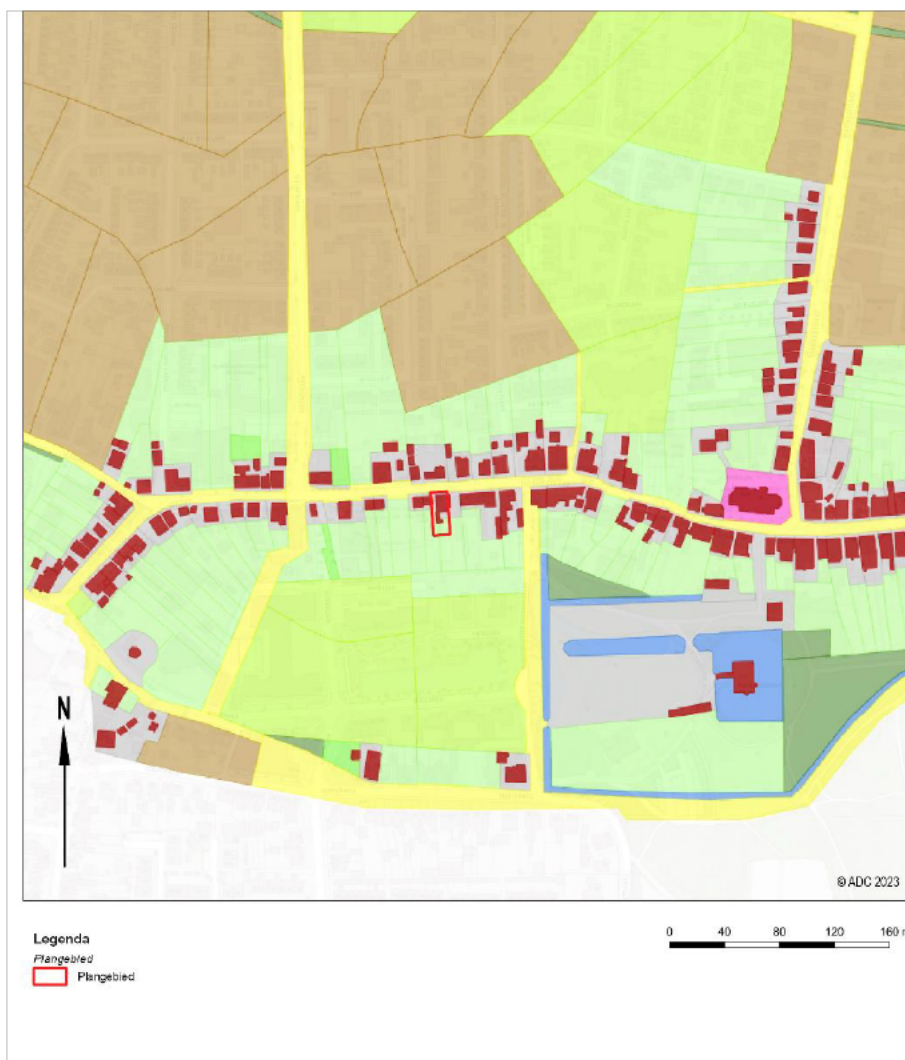
¹⁶ Topotijdreis.nl

Bron	Jaartal	Historische situatie
Topografische kaart	1997	Erf en woonhuis
Topografische kaart	2002	Erf en woonhuis
Topografische kaart	2016	Erf en woonhuis
Topografische kaart	2019	Erf en woonhuis

Rond 1000 maakten de monniken van een nabijgelegen klooster in Leusden aanvang met het ontginnen van het gebied van de Gelderse vallei en rond 1200 werd de Grebbedijk aangelegd. Dit zorgde ervoor dat het gebied minder vaak overstroomde en dat er mensen konden gaan wonen. De oudste benaming van het dorp Scherpenzeel is in een archiefstuk uit 1229 van de abdij in Amersfoort waar wordt gesproken over “scharpenzele”. Scharpenzele zal verwezen hebben naar een versterkte burcht of huis.¹⁷

De eerste gedetailleerde kaart van het gebied is de kadastrale minuut (afb. 16.). Hierop is te zien dat in het plangebied bebouwing aanwezig was. Dit geeft aan dat het plangebied zeker vanaf 1811-1832 bewoond is geweest.

Afb. 16. Het plangebied op de Kadastrale minuut uit 1811 - 1832 (beeldbank.cultureelerfgoed.nl)

¹⁷ Geschiedenis van Scherpenzeel 2021.

Afb. 17. Het plangebied op de Bonnekaart uit 1872 (Bureau Militaire Verkenningen)

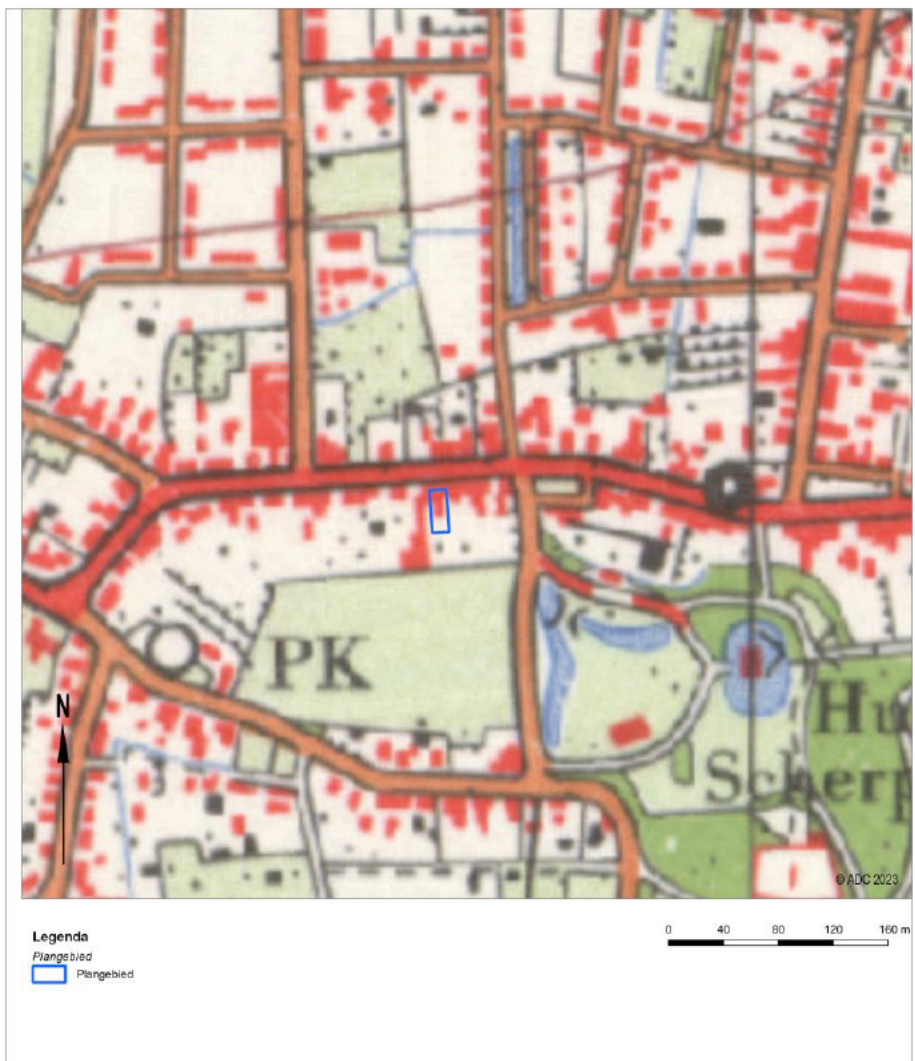
Afb. 18. Het plangebied op de Bonnekaart uit 1911 (Bureau Militaire Verkenningen)

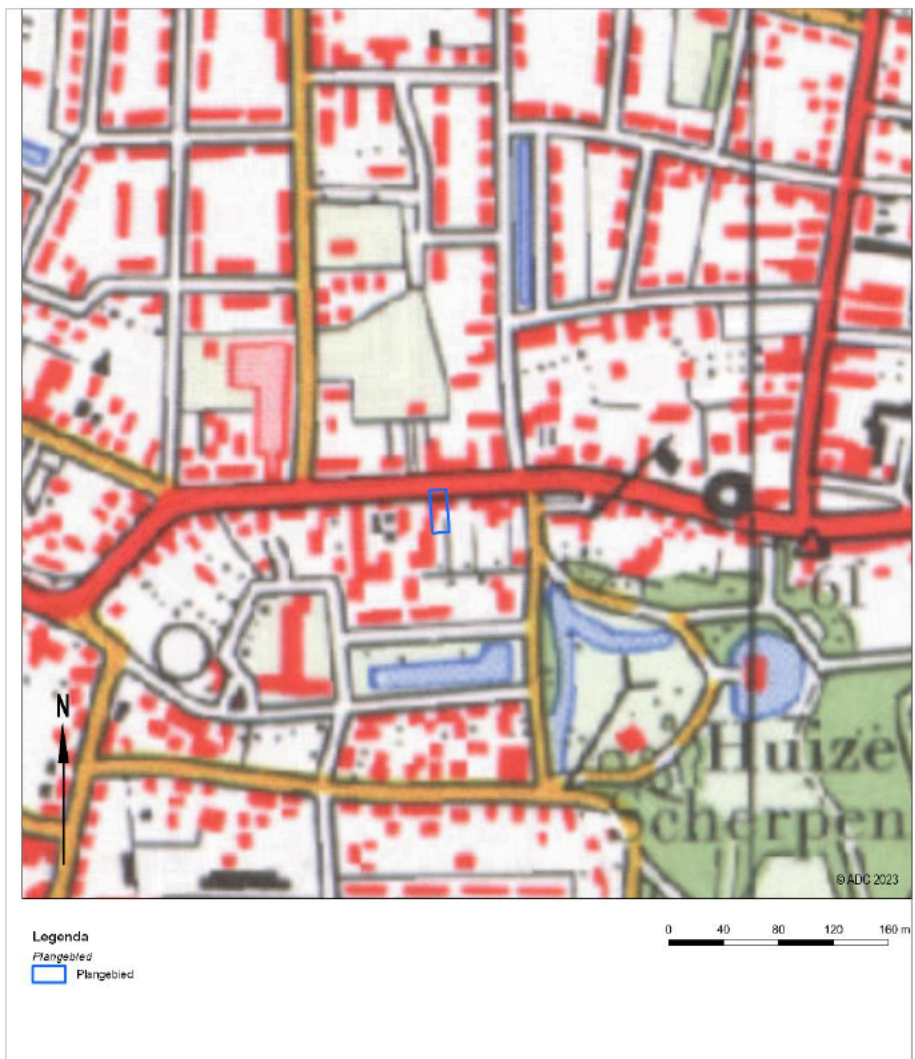
Afb. 19. Het plangebied op de Topografische kaart uit 1933 (topotijdreis.nl)

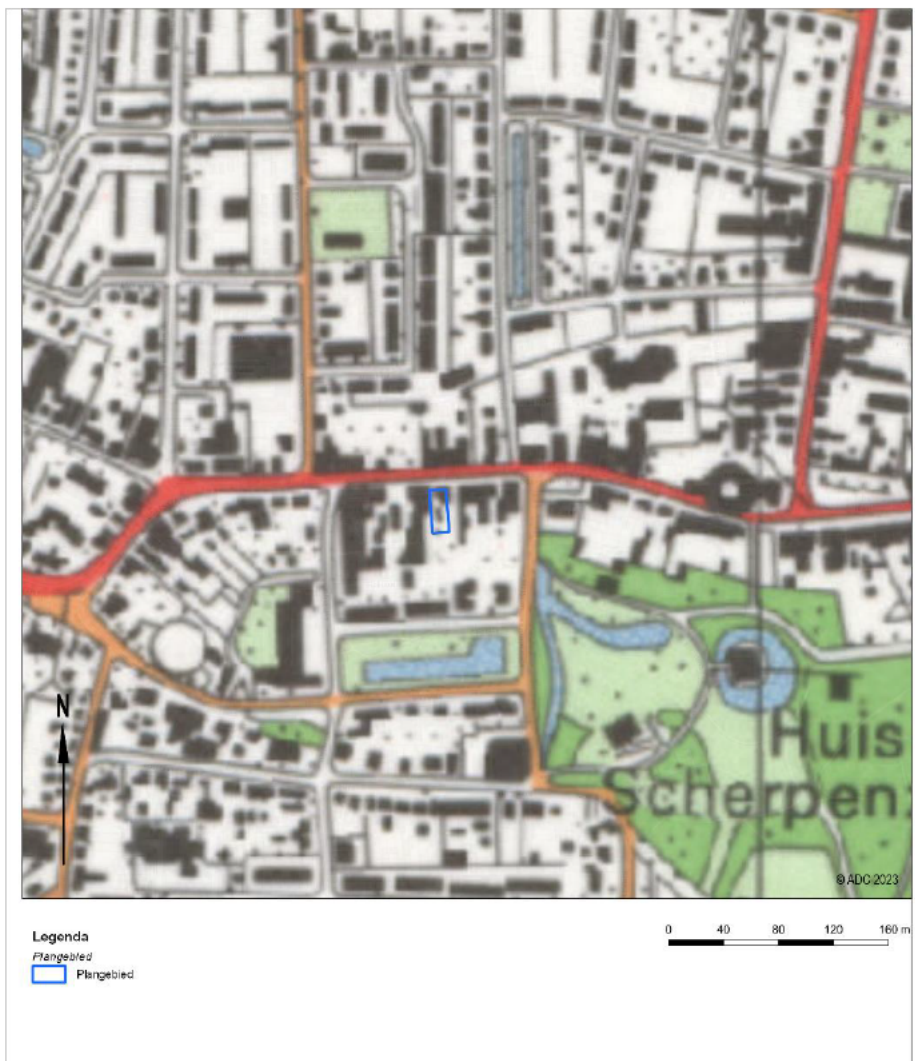
Afb. 20. Het plangebied op de Topografische kaart uit 1954 (topotijdreis.nl)

Afb. 21. Het plangebied op de topografische kaart uit 1962 (topotijdreis.nl)

Afb. 22. Het plangebied op de topografische kaart uit 1975 (topotijdreis.nl)

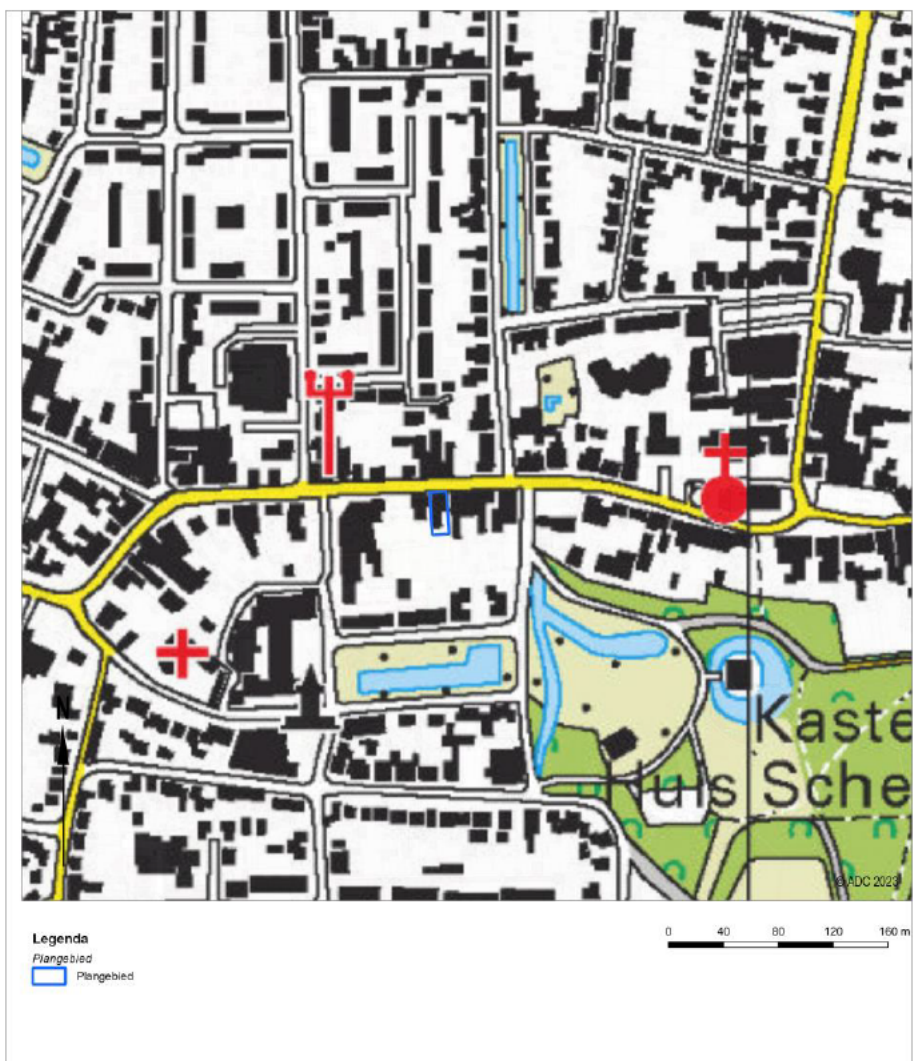
Afb. 23. Het plangebied op de topografische kaart uit 1986 (topotijdreis.nl)

Afb. 24. Het plangebied op de topografische kaart uit 1997 (topotijdreis.nl)

Afb. 25. Het plangebied op de topografische kaart uit 2002 (topotijdreis.nl)

Afb. 26. Het plangebied op de topografische kaart uit 2016 (topotijdreis.nl)

Afb. 27. Het plangebied op de topografische kaart uit 2019 (topotijdreis.nl)

2.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie

De eerste, voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvraag *“Zijn in het plangebied archeologische waarden aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?”* kan als volgt worden beantwoord:

Uit de geraadpleegde aardwetenschappelijke bronnen blijkt dat het plangebied in de Gelderse Vallei ligt waar dekzandruggen voorkomen. Vanwege de ligging aan de voet van een dekzandrug geldt een middelhoge verwachting voor resten van jager-verzamelaars uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum. Dergelijke vindplaatsen bestaan uit kleine jachtkampen en manifesteren zich als strooiingen van (bewerkt) vuursteen en houtskool en grondsporen in de vorm van haardkuilen. Omdat dergelijke resten relatief ondiep in de bodem aanwezig zijn is de kans groot, gezien de aanwezigheid van bebouwing en daaraan gerelateerde verstoring, dat deze verstoord zijn.

De relatief natte omstandigheden maakten het onderzoeksgebied vanaf het Neolithicum of de Vroege Bronstijd minder geschikt voor bewoning. Mogelijk raakte het zelfs overgroeid met veen, maar hierover bestaat geen zekerheid. De kans op de aanwezigheid van archeologische resten uit deze perioden wordt dan ook klein geacht.

Vanaf de 12^e-13^e eeuw werd de Gelderse Vallei vanaf de randen en de hoger gelegen dekzandruggen ontgonnen en werden nederzettingen gesticht. In deze periode ontstond ook de

nederzetting Scherpenzeel. Het plangebied bevindt zich in de historische kern en kende op basis van het minuutplan reeds in het begin van 19^e eeuw (of mogelijk eerder) bebouwing in de vorm van een woonhuis. Op grond hiervan moet rekening worden gehouden met archeologische resten uit de Late Middeleeuwen (vanaf de 13^e eeuw) en de Nieuwe tijd. Eventuele resten zullen bestaan uit overblijfselen van funderingen, uitbraaksleuven, afvalkuilen en omgewerkte en/of opgebrachte lagen waarin losse vondsten aanwezig zijn. De resten kunnen bij de aanleg van de huidige bebouwing (deels) zijn verstoord.

De beantwoording van de tweede onderzoeksvraag *“Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?”* is als volgt:

Om de kans op de aanwezigheid van archeologische resten te bepalen is vooral het verwerven van inzicht in de bodemopbouw en de mate van intactheid daarvan van belang. Geadviseerd wordt daarom een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek uit te voeren (zie hoofdstuk 3).

3 Inventariserend Veldonderzoek

3.1 Verkennend booronderzoek: doel- en vraagstelling

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen en waar nodig aanvullen van de op basis van het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde verwachting (zie § 2.4).

Het verkennend booronderzoek leidt tot beantwoording van de volgende onderzoeksvragen:

- *Wat is de geomorfologische situatie en de geologische en bodemkundige opbouw van het plangebied?*
- *Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?*
- *Zijn er archeologisch relevante geo(morfo)logische eenheden of lagen aanwezig in het plangebied?*
- *Zo ja, op welke diepte ten opzichte van maaiveld en NAP?*
- *Alhoewel niet het doel van een verkennend booronderzoek, zijn er desondanks toch archeologische indicatoren aangetroffen?*
 - Zo ja:*
 - *Op welke diepte ten opzichte van maaiveld en NAP zijn deze archeologische indicatoren aangetroffen?*
 - *Wat is de horizontaal ruimtelijke spreiding van deze archeologische indicatoren?*
 - *Wat is de aard en ouderdom van deze indicatoren?*
- *In welk opzicht kan op basis van het veldonderzoek de archeologische verwachting worden bijgesteld?*
- *In hoeverre worden de (mogelijk aanwezige) archeologische waarden bedreigd door toekomstige planontwikkeling?*
- *Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*

3.2 Methode

Het inventariserend veldonderzoek bestaat uit een verkennend booronderzoek. De werkwijze is gericht op het in kaart brengen van de bodemopbouw en het vaststellen van (grootschalige) verstoringen, waarbij tevens rekening is gehouden met de aard en de diepte van de geplande ingrepen.

Op 1 december 2023 is een Plan van Aanpak (PvA) opgesteld, waarin de werkwijze van het onderzoek is vastgelegd. Het PvA is ter beoordeling voorgelegd aan de gemeente Scherpenzeel en op 5 december-2023 goedgekeurd.

Voor het beantwoorden van de genoemde onderzoeksvragen is de volgende onderzoeksmethode toegepast:

Tabel 9. Beschrijving van de onderzoeksmethode

aantal boringen:	5
boorgrid:	onderlinge boorafstand van 4 m
diepte boringen:	tot minimaal 25 cm in de C-horizont of tot maximaal 200 cm beneden maaiveld
boormethode:	Edelmanboor met diameter 7 cm en eventueel/ 3 cm guts (handmatig)
waarnemingstechniek:	versnijden en verbrokkelen

De lithologische en bodemkundige kenmerken van de boringen zijn beschreven conform respectievelijk NEN 5104¹⁸ en het Systeem voor de bodemclassificatie voor Nederland, de hogere niveaus¹⁹ en vastgelegd middels het invoerprogramma Deborah. De X- en Y-coördinaten en maaiveldhoogtes zijn ingemeten met een RTK-DGPS met een nauwkeurigheid van 1 cm.

¹⁸ Bosch 2005; Nederlands Normalisatie-Instituut 1989.

¹⁹ De Bakker *et al.* 1989.

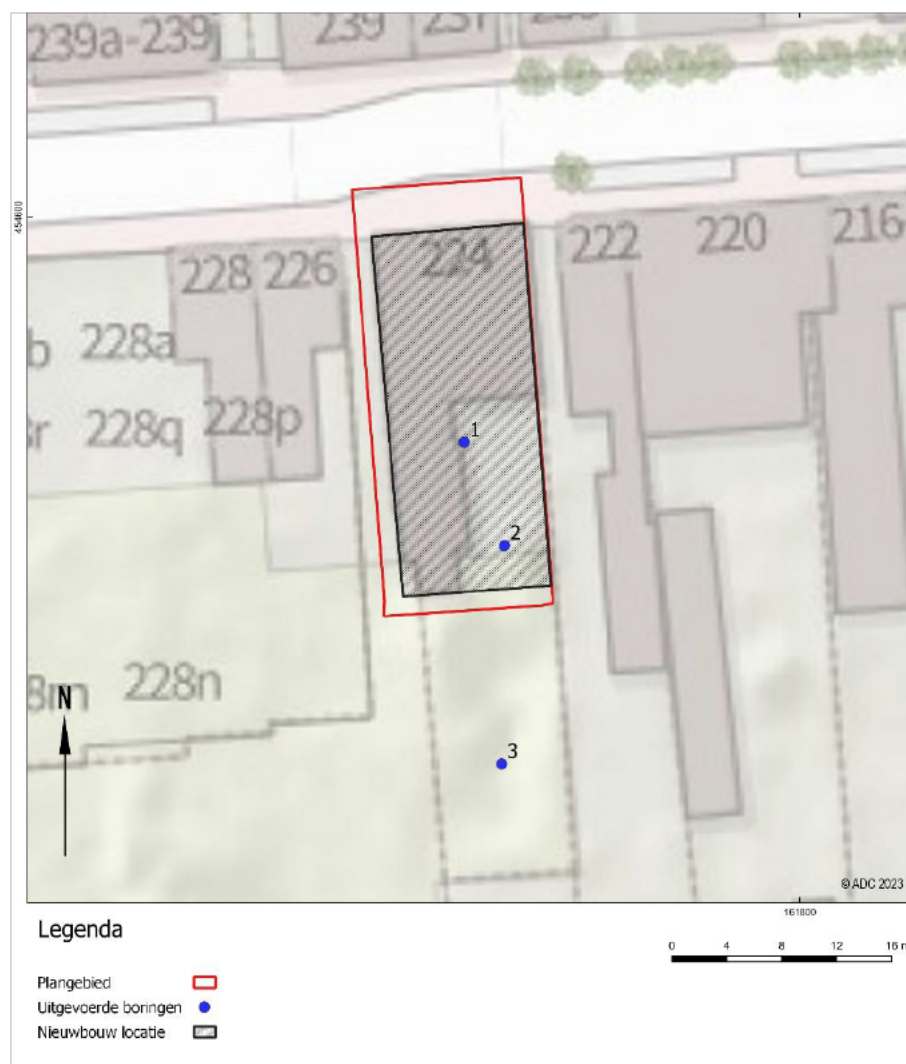
Hoewel een verkennend booronderzoek niet als primair doel het opsporen van archeologische vindplaatsen en indicatoren heeft, is het opgeboorde sediment wel gecontroleerd op het voorkomen van archeologische vondsten en indicatoren zoals houtskool, verbrande leem en fosfaat. Deze zijn opgenomen in de boorbeschrijvingen. Tijdens het veldonderzoek zijn geen monsters genomen.

3.3 Resultaten Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)

3.3.1 Lithologische en bodemkundige beschrijving

De locatie van de boringen is weergegeven in afb. 28. De boorgegevens worden gepresenteerd in bijlage 1. De bodemopbouw op basis van de boringen is beschreven in tabel 10.

Omdat vanwege de aanwezigheid van ondoordringbare begroeiing in delen van het plangebied niet mogelijk was om boringen te verrichten, zijn twee boringen komen te vervallen. In totaal zijn er drie boringen uitgevoerd, waarvan één boring ten behoeve van aanvullende informatie over de bodemopbouw buiten het plangebied.

Afb. 28. Boorpuntenkaart

Het onderste pakket bestaat uit matig siltig en zwak grindig matig fijn zand. Het zand is geelgrijs van kleur en heeft enkele ijzervlekken. De top ligt tussen 75 en 100 cm -mv (tussen 5,17 en 4,37 m + NAP).

Het beschreven zandpakket gaat via een scherpe grens over in een pakket matig siltig en matig humeus zand. Het zand in deze laag is donkerbruin-grijs van kleur en heeft enkele ijzer- en

zandbrokken. In dit pakket is puin, onverteerde plantenresten, plastic en een enkele keer brokken cement aanwezig.

Tabel 10. Bodemopbouw op basis van boringen.

Pakket	Diepte (cm –mv)	Omschrijving	Interpretatie
1	0-90	Humeus matig fijn zand met puinresten, plantenresten en zandbrokken, Verstoring	bouwvoor
2	90-140	Zeer f jn zand zwak siltig licht geel grijs, soms zwak grindig en ijzer vlekken Formatie van Bortel Laagpakket van Wierden	C-horizont

3.3.2 Interpretatie

De bovenste 75 tot 100 cm binnen het plangebied is sterk verstoord. Dit is een humeus pakket van matig fijn zand, met puinresten plantenresten, zandbrokken en in één geval ook cement. De puinresten gevonden in de boringen zijn recente stukken baksteen en een enkele keer een stukje plastic.

De bovengrond gaat via een abrupte overgang over in de C-horizont. De C-horizont bestaat uit dekzand van de Formatie van Bortel, Laagpakket van Wierden. In de top van het dekzand zijn geen sporen van bodemvorming (podzolering) aangetroffen. De middelhoge verwachting voor resten uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum dient daarom naar een lage verwachting te worden bijgesteld.

De aanwezige verstoringen in zowel de bovenste 75 tot 100 cm en de top van de C-horizont en het ontbreken van een historisch ophogingspakket hebben als effect dat de archeologische verwachting van de boringen laag is.

3.4 Conclusies

De in paragraaf 3.1 gestelde onderzoeksvragen kunnen op basis van de bereikte resultaten als volgt worden beantwoord:

- *Wat is de geomorfologische situatie en de geologische en bodemkundige opbouw van het plangebied?*
De bodemopbouw is tot 75-100 cm -mv verstoord, hier is de natuurlijke bodemkundige opbouw niet meer te zien. Vanaf 75 cm -mv bevindt zich de Formatie van Bortel, Laagpakket van Wierden (dekzand).
- *Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?*
De bodemopbouw is verstoord, tot minstens 75 cm -mv. De overgang naar de natuurlijke ondergrond is abrupt. De verstoorde bovengrond bevat brokken puin, zand, plastic en onverteerde plantenresten. De stukken puin bestaan uit recente baksteen en cement.
- *Zijn er archeologisch relevante geo(morfo)logische eenheden of lagen aanwezig in het plangebied?*
Ter plaatse van de gezette boringen is geen archeologisch relevante laag aangetroffen. De bovengrond is recent verstoord. De top van de C-horizont kan archeologisch relevant zijn, het is echter onduidelijk in hoeverre de top hiervan intact is. Het is aannemelijk dat de top van de C-horizont is verstoord.
- *Zo ja, op welke diepte ten opzichte van maaiveld en NAP?*
Vanaf 75 cm – mv of 4,37 m + NAP.

-
- *Alhoewel niet het doel van een verkennend booronderzoek, zijn er desondanks toch archeologische indicatoren aangetroffen?*
Er zijn geen archeologische indicatoren gevonden in de uitgevoerde boringen.
 - *In welk opzicht kan op basis van het veldonderzoek de archeologische verwachting worden bijgesteld?*
De hoge archeologische verwachtingswaarde kan bijgesteld worden naar een lage archeologische waarde ter plaatse van de boringen. Door de hoge mate van verstoring in het gebied zullen de archeologische sporen verdwenen zijn of niet meer herkenbaar zijn in het onbebouwde deel van het plangebied. In het bebouwde gedeelte is dit niet zeker, maar aangenomen wordt dat de bestaande bebouwing uit 1940 oudere resten heeft verstoord.
 - *In hoeverre worden de (mogelijk aanwezige) archeologische waarden bedreigd door toekomstige planontwikkeling?*
De toekomstige nieuwbouw reikt tot maximaal 80 cm -mv, dus de mogelijk aanwezige archeologische waarden worden niet bedreigd door de geplande nieuwbouw.
 - *Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*
Nader onderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.

4 Aanbeveling

ADC ArcheoProjecten adviseert om het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is altijd mogelijk dat tijdens grondwerkzaamheden onverwacht archeologische vondsten aan het licht komen. Het verdient daarom aanbeveling om de uitvoerder van de grondwerkzaamheden te wijzen op de plicht deze zogenoemde toevalsvondsten te melden bij de bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 5.10 en 5.11 van de Erfgoedwet. De melding dient behalve bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) tevens plaats te vinden bij de gemeente Scherpenzeel.

Wij wijzen erop dat de bevoegde overheid op basis van dit rapport een selectiebesluit neemt. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Literatuur

- Bakker, H. de, J. Schelling, D.J. Brus & C. van Wallenburg**, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland : de hogere niveaus*. Wageningen.
- Berendsen, H.J.A.**, 2004: *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en geomorfologie*. Assen. *Landschappelijk Nederland. Fysische geografie van Nederland*. Assen.
- Berendsen, H.J.A.**, 2008: *Landschappelijk Nederland. Fysische geografie van Nederland*. Assen.
- Bosch, J.H.A.**, 2005: *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, Versie 5.2*. Utrecht (TNO-rapport NITG 05-043-A).
- Normalisatie-Instituut, Nederlands**, 1989: *Geotechniek, classificatie van onverharde grondmonsters NEN 5104*. Delft.
- Oosterhout, F. van**, 2009: *Archeologische monumentenzorg in de gemeente Scherpenzeel: toelichting op de archeologische waarden- en verwachtingskaart met AMZ-adviezen*. RAAPrapport 1797. Weesp.
- SIKB**, 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA)*. Gouda.
- TNO**, 2013: *Lithostratigrafische Nomenclator van de Ondiepe Ondergrond, versie 2013*.
- Vos, P., M. van der Meulen, H. Weerts en J. Bazelmans**, 2018: *Atlas van Nederland in het Holoceen. Landschap en bewoning vanaf de laatste ijzertijd tot nu*, Amsterdam (Prometheus).
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties**, 1990: *Grote Historische Atlas van Nederland, deel 1 West Nederland 1839-1859*. Groningen.

Geraadpleegde websites

<https://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/>
<https://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>
<https://maps.bodemdata.nl>
<https://archis.cultureelerfgoed.nl/>
<https://bagviewer.kadaster.nl>
<https://easy.dans.knaw.nl>
<https://www.bodemloket.nl>
<https://www.dinoloket.nl/ondergrondgegevens>
<https://www.kadaster.nl/>
<https://www.ruimtelijkeplannen.nl>
<https://www.topotijdreis.nl>
<https://zoeken.cultureelerfgoed.nl/>
<http://www.ikme.nl>
<https://www.pdok.nl/introductie/-/article/bro-bodemkaart-sgm->

Lijst van afbeeldingen en tabellen

- Afb. 1. Locatie van het plangebied.
Afb. 2. Detailkaart van het plangebied.
Afb. 3. Het plangebied op de actuele luchtfoto (PDOK)
Afb. 4. Vooraanzicht van de geplande nieuwbouw (tekening verkregen van opdrachtgever)
Afb. 5. Het plangebied met de geplande nieuwbouw over de bestaande bouw
Afb. 6. Het plangebied op de geologische kaart 2021 (DINOloket.nl)
Afb. 7. De geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000 (BRO 2023)
Afb. 8. Het plangebied op de archeologische landschappenkaart (RAAP)
Afb. 9. Legenda bij Afb. 8
Afb. 10. Het plangebied op de Bodemkaart (BRO 2023)
Afb. 11. Het plangebied op een hoogtebeeld van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN3 0,5 DTM)
Afb. 12. De paleogeografische ontwikkeling in het plangebied (Vos et al. 2018) van 9000 v.Chr. tot en met 2000 n.Chr.
Afb. 13. Het plangebied op de archeologische waarden- en verwachtingskaart (RAAP)
Afb. 14. Legenda van afb. 13
Afb. 15. Het plangebied op de AMK met onderzoeksmeldingen en vondstlocaties indien van toepassing uit Archis3.1 (RCE 2023).
Afb. 16. Het plangebied op de Kadastrale minuut uit 1811 - 1832 (beeldbank.cultureelerfgoed.nl)
Afb. 17. Het plangebied op de Bonnekaart uit 1872 (Bureau Militaire Verkenningen)
Afb. 18. Het plangebied op de Bonnekaart uit 1911 (Bureau Militaire Verkenningen)
Afb. 19. Het plangebied op de Topografische kaart uit 1933 (topotijdreis.nl)
Afb. 20. Het plangebied op de Topografische kaart uit 1954 (topotijdreis.nl)
Afb. 21. Het plangebied op de topografische kaart uit 1962 (topotijdreis.nl)
Afb. 22. Het plangebied op de topografische kaart uit 1975 (topotijdreis.nl)
Afb. 23. Het plangebied op de topografische kaart uit 1986 (topotijdreis.nl)
Afb. 24. Het plangebied op de topografische kaart uit 1997 (topotijdreis.nl)
Afb. 25. Het plangebied op de topografische kaart uit 2002 (topotijdreis.nl)
Afb. 26. Het plangebied op de topografische kaart uit 2016 (topotijdreis.nl)
Afb. 27. Het plangebied op de topografische kaart uit 2019 (topotijdreis.nl)
Afb. 28. Boorpuntenkaart
- Tabel 1. Overzicht van de verschillende perioden.
Tabel 2. Overzicht geplande ingrepen.
Tabel 3. Aardwetenschappelijke informatie in het plangebied
Tabel 4. Archeologische monument in het onderzoeksgebied
Tabel 5. Archeologische vondstlocaties in het onderzoeksgebied
Tabel 6. Archeologische onderzoeken uitgevoerd in het onderzoeksgebied
Tabel 7. Gebouwde rijksmonumenten in het onderzoeksgebied
Tabel 8. Overzicht van de historische situatie
Tabel 9. Beschrijving van de onderzoeksmethode
Tabel 10. Bodemopbouw op basis van boringen.

Bijlagen

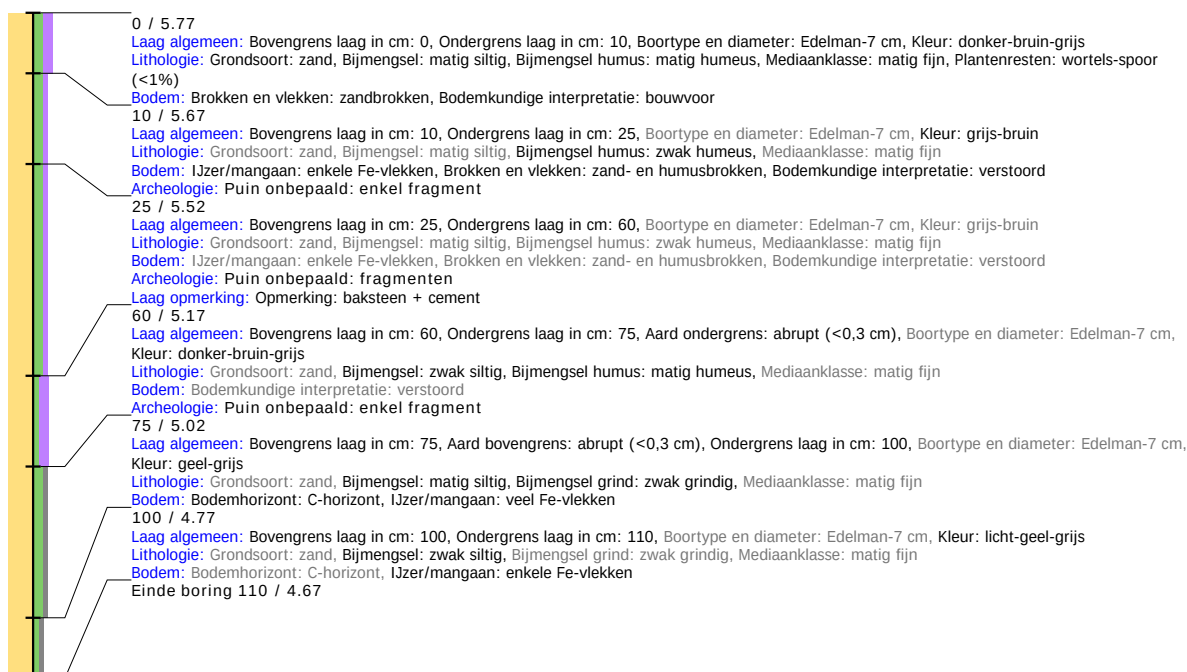
Boring: 001631_2

Kop algemeen: Projectcode: 001631, Boornummer: 2, Beschrijver(s): GN SW, Datum: 08-12-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 120
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 161778.28, Y-coördinaat in meters: 454560.12, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 5.32, Precisie hoogte: 1 cm, Referentieveld hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Scherpenzeel, Opdrachtgever: koppel holding bv, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

Boring: 001631_1

Kop algemeen: Projectcode: 001631, Boornummer: 1, Beschrijver(s): GN SW, Datum: 08-12-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 110
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 161775.53, Y-coördinaat in meters: 454583.5, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 5.77, Precisie hoogte: 1 cm, Referentieveld hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Scherpenzeel, Opdrachtgever: koppel holding bv, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

Boring: 001631_3

Kop algemeen: Projectcode: 001631, Boornummer: 3, Beschrijver(s): GN SW, Datum: 08-12-2023, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 140

Coördinaten: X-coördinaat in meters: 161778.48, Y-coördinaat in meters: 454576.03, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: 6.17, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS

Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Scherpenzeel, Opdrachtgever: koppel holding bv, Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten

